

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2017

ФОРМИ ТА СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У ВИПАДКУ ПРИДБАННЯ НИМИ ТОВАРІВ НЕНАЛЕЖНОЇ ЯКОСТІ

Селюк М. В.

*Студентка II курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Івашова І. П.
*к.ю.н., доцент кафедри ЦПД та фП ННІ права
Сумського державного університету*

Кожен громадянин як учасник споживчих відносин має право на придбання товару належної якості. Держава відповідно до статті 42 Конституції України [1, с. 12] захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції й усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів. Ці питання регулюються нормами Цивільного кодексу України та законом України «Про захист прав споживачів».

Завданням цієї роботи є визначення основних форм та способів захисту прав споживачів в Україні.

Під формою захисту розуміється комплекс заходів щодо захисту суб'єктивних прав охоронюваних законом інтересів. Розрізняють дві основні форми захисту – юрисдикційну і неюрисдикційну. Способи захисту є водночас і санкціями, і заходами захисту, проте лише окремі з них (відшкодування збитків, стягнення неустойки тощо) є заходами цивільно-правової відповідальності.

Відповідно до закону України «Про захист прав споживачів» [2] передбачено заходи у вигляді єдиної системи, до якої належать:

1) Самозахистом є застосування особою засобів протидії, які не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства. Правову основу для якого здійснює ст. 19 Цивільного кодексу України [3, с. 9] та ст. 8 і 9 Закону України «Про захист прав споживачів». Це найдавніша форма правового захисту. Вона найбільш проста, але результативна. Для самозахисту характерна та обставина, що правозахисні дії вчинює сама зацікавлена особа без і поза будь-якою нормативно-правовою регламентацією.

2) Громадська форма захисту – це реалізація суспільного (колективного) інтересу до забезпечення прав споживачів, однак, на відміну від самозахисту та інших форм захисту прав споживачів, відбувається із залученням державних органів управління, місцевого самоврядування та судової влади. Стаття 24 Закону України «Про захист прав споживачів» [2] передбачає змогу засновувати громадські організації із захисту прав споживачів (об'єднання споживачів), з метою захисту своїх законних прав та інтересів.

Громадській формі захисту прав споживачів також притаманні широка роз'яснювальна робота та попередня оціночна (аналітична) діяльність щодо дотримання виробниками (продавцями) товарів і послуг нормативних вимог до якості та безпечності продукції й послуг (ст. 25 Закону України «Про захист прав споживачів»).

У ст. 4 Закону України «Про захист прав споживачів» зазначено, що споживачі мають право на захист своїх прав державою [2].

3) Державний (адміністративний) захист, здійснює компетентний орган державної влади з питань захисту прав споживачів та система його територіальних управлінь і відділів. Законом не встановлено порядок і послідовність звернення до органів влади. Таким чином, саме споживач вирішує, куди йому звернутися в першу чергу – до продавця чи виробника з вимогою про безоплатне усунення недоліків товару, до державного органу виконавчої влади, до органу місцевого самоврядування, до суду, чи до всіх одночасно.

За умов, коли громадська та адміністративна форми захисту прав не є достатньо ефективними, особливо зростає значення судової форми захисту, оскільки вона містить більше гарантій дотримання прав осіб. Крім того, рішення судових органів мають більшу юридичну силу, ніж рішення інших державних органів, які можуть бути перевірені у судовому порядку [4, с. 90].

4) Судова форма – універсальна, історично сформована, детально регламентована нормами цивільного процесуального права, а тому найбільш ефективна і цивілізована [5, с. 376].

Відповідно до п. 1 ст. 22 Закону України «Про захист прав споживачів» закону судовий захист споживчих прав громадян здійснюється через звернення споживачів до судів загальної юрисдикції та з позовами про захист прав на:

- безпечну та якісну продукцію;
- повну, достовірну та прозору споживчу інформацію;
- відшкодування матеріальної (майнової) шкоди, заподіяної споживанням неякісної продукції або наданням неповної чи оманливої інформації, що перешкодило використанню продукції за її призначенням;
- відшкодування моральної (немайнової) шкоди, завданої внаслідок споживання неякісної або небезпечної продукції, отриманням неякісних послуг (зокрема й недоброчливим ставленням персоналу), бездіяльністю державних і самоврядних органів захисту прав споживачів.

Крім „форм захисту права” існують також і „способи захисту права”. Способи захисту права звичайно встановлюються нормами матеріального (регулятивного) права. Так, основні способи захисту цивільних прав перелічені в Цивільному кодексі України..

Способами захисту можуть бути: обмін товару, безоплатного усунення недоліків, пропорційного зменшення ціни, повернення коштів, відшкодування збитків, відшкодування матеріальної, моральної шкоди.

Придбавши товар належної якості, споживач може скористатися правами, встановленими у ст. 9 Закону України «Про захист прав споживачів» [2]. Протягом чотирнадцяти днів, не враховуючи дня купівлі (якщо продавцем не оголошено триваліший строк), за споживачем зберігається право обміняти несподобаний товар належної якості на аналогічний у продавця, в якого він був придбаний, якщо товар не задовольнив його за формою, габаритами, фасоном, кольором, розміром або з інших причин не може бути ним використаний за призначенням. Споживач може обміняти товар належної якості за умови, якщо він не використовувався і якщо збережено його товарний вигляд, споживчі властивості, пломби, ярлики, а також розрахунковий документ, виданий споживачеві разом з проданим товаром. Перелік товарів, що не підлягають обміну (поверненню) з підстав, зазначених у цій статті, затверджено КМ України.

У випадках, коли на момент обміну аналогічного товару, що підлягає обміну, немає у продажу, споживач має право або придбати будь-які інші товари з наявного асортименту з відповідним перерахуванням вартості, або розірвати договір та одержати назад гроші у розмірі вартості повернутого товару. В разі розірвання договору купівлі-продажу розрахунки зі споживачем провадяться, виходячи з вартості товару на час його купівлі. Гроші, сплачені за товар, повертаються споживачеві у день розірвання договору, а в разі неможливості повернути гроші у день розірвання договору – в інший строк за домовленістю сторін, але не пізніше ніж протягом семи днів.

Якщо ж споживач бажатиме здійснити обмін товару на аналогічний, то при першому ж надходженні відповідного товару в продаж продавець зобов'язаний у день надходження товару в продаж повідомити про це споживача, який вимагає обміну товару.

Згідно зі ст. 8 Закону України «Про захист прав споживачів» [2] у разі виявлення протягом установленого гарантійного строку недоліків споживач в порядку та у строки, що встановлені законодавством, має право вимагати:

- 1) пропорційного зменшення ціни;
- 2) безоплатного усунення недоліків товару в розумний строк;
- 3) відшкодування витрат на усунення недоліків товару.

У разі виявлення протягом установленого гарантійного строку істотних недоліків, які виникли з вини виробника товару (продавця, виконавця), або фальсифікації товару, підтверджених за необхідності висновком експертизи, споживач в порядку та у строки, що

встановлені законодавством і на підставі обов'язкових для сторін правил чи договору, має право на свій вибір вимагати від продавця або виробника:

- 1) розірвання договору та повернення сплаченої за товар грошової суми;
- 2) заміни товару на такий самий або на аналогічний, з числа наявних у продавця (виробника), товар.

Стосовно непродуктових товарів, що перебували у використанні та були реалізовані через роздрібні комісійні торговельні підприємства, вимоги споживача, зазначені вище, задовольняються за згодою продавця. Згідно з цією нормою задовольняються вимоги споживача щодо товарів, гарантійний строк на які не закінчився.

Згідно із ч. 1 ст. 8 Закону «Про захист прав споживачів» продавець, виробник (підприємство, що задовольняє вимоги споживача) зобов'язані прийняти товар неналежної якості у споживача і задовольнити його вимоги [2]. За наявності товару вимога споживача про його заміну підлягає негайному задоволенню, а в разі виникнення потреби в перевірці якості – протягом чотирнадцяти днів або за домовленістю сторін. У разі відсутності товару вимога споживача про його заміну підлягає задоволенню у двомісячний строк з моменту подання відповідної заяви.

Під час заміни товару з недоліками на товар аналогічної марки (моделі, артикулу, модифікації) належної якості, ціна на який змінилася, перерахунок вартості не провадиться. Під час заміни товару з недоліками на такий самий товар іншої марки (моделі, артикулу, модифікації) належної якості перерахунок вартості товару з недоліками у разі підвищення ціни провадиться, виходячи з його вартості на час обміну, а в разі зниження ціни – виходячи з вартості на час купівлі.

У разі придбання споживачем продуктів харчування неналежної якості продавець зобов'язаний замінити їх на товари належної якості або повернути споживачеві сплачені ним гроші, якщо недоліки виявлено у межах строку придатності. Після пред'явлення споживачем вимоги про безоплатне усунення недоліків товару вони повинні бути усунуті протягом чотирнадцяти днів з дати її пред'явлення або за згодою сторін в інший строк.

Споживач також має право пред'явити виробнику (продавцю) вимогу про безоплатне усунення недоліків товару після закінчення гарантійного строку. Ця вимога може бути висунута протягом установленого строку служби, а якщо такий не встановлено, – протягом десяти років, якщо в товарі було виявлено недоліки (істотні недоліки), допущені з вини виробника.

Вимоги споживача розглядаються після пред'явлення споживачем розрахункового документа, а щодо товарів, на які встановлено гарантійний строк, – технічного паспорта чи іншого документа, що його замінює, з позначкою про дату продажу. Під час продажу

товару продавець зобов'язаний видати споживачеві розрахунковий документ установлені форми, що засвідчує факт купівлі, з позначкою про дату продажу. В разі втрати споживачем технічного паспорта чи іншого документа, що його замінює, їх відновлення здійснюється у порядку, визначеному законодавством.

Вимоги споживача, не підлягають задоволенню, якщо продавець, виробник (підприємство, яке задовольняє ці вимоги споживача) доведуть, що недоліки товару виникли внаслідок порушення споживачем правил користування товаром або його зберігання. При цьому споживач має право брати участь у перевірці якості товару особисто або через свого представника.

Таким чином, необхідно стверджувати, що захисту права споживачів відбувається за допомогою різних форм і способів у встановлених межах закону. Споживач самостійно обирає способи, за допомогою яких він прагне захистити свої порушені права. Проте нині необхідно звернути увагу на усунення колізій, котрі виникають у ході вирішення проблеми захисту права споживачів. Потрібно звернути увагу на чинні нормативно-правові документи, які не охоплюють усіх основних проблем захисту права споживачів, а також сприяти активній співпраці громадських організацій та органів державної влади.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України. – С. :ТОВ «ВВП Нотіс», 2017 – 48 с.
2. Закон України «Про захист прав споживачів» від 23.07.1991 // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 30, стаття 379.
3. Цивільний кодекс України. – Х. : Одісей, 2017. – 384 с.
4. Плахтій Ю. Нормативно-правове забезпечення у сфері захисту прав споживачів / Ю. Плахтій, Р. Байцар // Вимірювальна техніка та метрологія. – № 74. – 2013. – С. 88-91.
5. Зверева О.В. Деякі аспекти захисту прав необмеженого кола споживачів / О.В.Зверева // Держава і право. – 2007. – Вип. 38. – С. 376-380.

ОХОРОНА ІНТЕРЕСІВ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ, ЗОБРАЖЕНОЇ НА ФОТОГРАФІЯХ ТА В ІНШИХ ХУДОЖНІХ ТВОРАХ

Чепур В.О.

*Студентка II курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Івашова І.П.

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри ЦПДФП ННІ права
Сумського державного університету*

Охорона інтересів фізичної особи при створенні й використанні фотографій та інших художніх творів з її зображенням стала актуальною в наш час, оскільки стрімко